

Τι μας λέει για το Άβατο του Αγίου Όρους ο Γέρ. Ελισαίος, Καθηγούμενος της Ι.Μ. Σίμωνος Πέτρας

Για το

πολυσυζητημένο θέμα του αβάτου, αλλά και -πριν και έπειτα από αυτό- γενικότερα για την ουσία και σημασία του Μοναχισμού μάς ομιλεί στη σημερινή επικοινωνία μας ο σεπτός Καθηγούμενος της Σιμωνόπετρας Αρχιμανδρίτης κ. Ελισαίος.

- Μανώλης Μελινός: Γέροντα, πώς εισέρχεται, πώς εντάσσεται ο υποψήφιος στο μοναστήρι; Είναι συγκεκριμένη η περίοδος της δοκιμασίας;

- Αρχιμ. Ελισαίος Σιμωνοπετρίτης: Κάθε ψυχικώς υγιής άνθρωπος που το επιθυμεί πολύ είναι δεκτός στο μοναστήρι. Αυτό δεν σημαίνει ότι οπωσδήποτε θα μείνει ή ότι θα τον κρατήσει το μοναστήρι. Ο Άγιος Ιωάννης της Κλίμακος αναφέρει ότι υπάρχουν πολλοί τρόποι θείας κλήσεως. Σε αυτό το σημείο πρέπει να σημειώσουμε ότι για την ασφάλεια του προσώπου πρέπει να υπάρξει ένα στάδιο προδοκιμασίας, όπως το λέμε στη νεότερη γλώσσα. Όταν αυτό που αισθάνεται σταθεροποιηθεί σαν έφεση και αναζήτηση, τότε υποβάλλει γραπτώς αίτηση στο μοναστήρι και η Γεροντική Σύναξις αποφασίζει αν πρέπει να τον εγγράψει στους δοκίμους της μονής. Συνήθως η δοκιμή του κυμαίνεται από ένα έως τρία χρόνια. Αν κάποιος, για παράδειγμα, δεν έχει εκκλησιαστική παιδεία από παλαιά, πρέπει να εξαντλούνται

τα τρία χρόνια και ίσως κάποτε κάποτε και περισσότερο...

- Μ. Μ.: Λιγότερο από έναν χρόνο σε ποιες περιπτώσεις;

- Αρχιμ. Ελ. Σιμ.: Σε περιπτώσεις εξαιρετικές. Αν κάποιος έχει εκκλησιαστική παιδεία και σταθερότητα, ναι. Γιατί αυτό δεν ξεκινά από την ασφάλεια του μοναστηριού, αλλ' από την ασφάλεια του προσώπου. Μη φθάσει, ο μη γένοιτο, ο μοναχός να πει κάποτε «γιατί βιάσθηκα τόσο πολύ...».

- Μ.Μ.: Τι εξυπηρετεί η αλλαγή ονόματος;

- Αρχιμ. Ελ. Σιμ.: Ο μοναχός προσερχόμενος απαρνείται τα πάντα· πολλά που για τον κόσμο είναι καταξίωση, για τον μοναχό είναι απάρνησις όπως λ.χ. οι γονείς, ένα ιδανικό, η προσφορά στην κοινωνία... Πλ' αυτά, όχι από μίσος γι' αυτά, αλλ' από γνησίαν αγάπη προς Τον χορηγό παντός αγαθού και ιδανικού, τον Χριστό.

- Μ. Μ.: Γέροντα, λένε μερικοί ότι οι μοναχοί απαρνούνται τον κόσμο επειδή τον μισούν... Άλλοι ισχυρίζονται ότι στο μοναστήρι πάνε αποτυχημένοι, περιθωριακοί τύποι, που δεν έχουν άλλη διέξοδο. Παρακαλώ απαντήστε τους.

- Αρχιμ. Ελ. Σιμ.: Σημασία δεν έχει ν' απαντήσω έτσι απλά, να πληροφορήσω γι' αυτά και για άλλα· σημασία έχει ν' αποκαλύψω -αν μπορώ και αν η ζωή μου το αποδεικνύει αυτό- την παρηγοριά του ανθρώπου, τον Θεό, με τη συμπεριφορά, με το βίωμα, με τον τρόπο, με την εμφάνισή μου. Αυτόν πρέπει να υποδεικνύω. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη προσφορά τού ν' αποκαλύψεις σε κάποιον αυτό που πραγματικώς αναζητεί. Αν οι μοναχοί το κάνουν αυτό, είναι κατ' εμέ καταξιωμένοι, τίποτε άλλο να μη κάνουν. Γιατί είναι οι στιγμές οι καίριες του ανθρώπου, που μπορεί να έχει προσφέρει στην κοινωνία τα πάντα και να του λείπει «κάτι». Αν λοιπόν ένας μοναχός μιλήσει σ' έναν εξηντάχρονο, εβδομηντάχρονο -ο οποίος έχει παρακολουθήσει 700 κηρύγματα που δεν «μίλησαν» στην καρδιά του- και τον βοηθήσει αποτελεσματικώς, να το μεγάλο κέρδος. Αυτό σημαίνει πολλά και για τον μοναχό και για την κοινωνική καταξίωση. Όπως εσείς χρειάζεσθε τον κόσμο, έτσι κι εμείς χρειαζόμαστε το μοναστήρι, καθώς λειτουργούμε ως μέλη ενός σώματος. Η προσφορά του μοναχού, λοιπόν, είναι η προσφορά ενός μέλους προς το κοινωνικό σύνολο, προς την Εκκλησία σε τελευταία ανάλυση. Η παράδοση λέει ότι οι μοναχοί είναι το νεύρο της Εκκλησίας! Αποτελούν την εμπροσθοφυλακή του Σώματος.

- Μ. Μ.: Γέροντα, ας μιλήσουμε για το άβατο του Αγίου Ορους. Απ' όσο γνωρίζω, ο νόμος περί του αβάτου εκδόθηκε καταρχάς από τον Κωνσταντίνο Μονομάχο, περί τα μέσα του 11ου αιώνας. Μάλιστα έχω πληροφορηθεί παράδοση που λέγει ότι την εποχή της Τουρκοκρατίας Τούρκος υπάλληλος -περιφρονώντας τον κανόνα που περιλαμβάνει και τα θηλυκά παραγωγικά ζώα- μετέφερε μία κασίκα στις Καρυές, το γάλα όμως της οποίας μεταβλήθηκε σε αίμα! Δεν δέχεσθε εδώ -κατά παράδοση- το θηλυκό στοιχείο;

- Αρχιμ. Ελ. Σιμ.: Δεν είναι απόλυτο αυτό. Δεν μπορούμε να πούμε έτσι γενικευμένα «το θηλυκό στοιχείο».

- Μ. Μ.: Το να μην μπαίνει η γυναίκα στο Αγιον Ορος κάπου είναι κατανοητό. Βοηθείται ο μοναχός να ολοκληρώσει απερίσπαστος το έργο του. Σε άλλο επίπεδο, σε άλλη έκφραση της ζωής, θα μπορούσατε κάλλιστα λ.χ. να έχετε τις κότες σας, ώστε να μην αγοράζετε αβγά από τον κόσμο.

- Αρχιμ. Ελ. Σιμ.: Ας θέσουμε το θέμα πιο γενικά· έχει σημασία, γιατί στο Αγιον Ορος διατηρήθηκε αυτή η παράδοση. Σε όλα τα μοναστήρια απ' αρχής υπήρχε το άβατο και στ' ανδρικά και στα γυναικεία. Αυτό λοιπόν που είναι βασικό και αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία των μοναστηριών διατηρήθηκε στο Αγιον Ορος. Τώρα, γιατί γίνεται αυτό; Στο πλαίσιο της αποταγής των πάντων -δεν θέτω σε ηθική βάση το ζήτημα- ακόμη και του πολύ ιερού δεσμού της συζυγίας, είναι φυσικό ν' αρνούμαστε αυτή τη δυνατότητα της επικοινωνίας με το άλλο φύλο. Αυτό, εν τέλει, για να δημιουργηθούν στο Αγιον Ορος -που είναι κατεξοχήν μοναστικός χώρος- οι άριστες προϋποθέσεις και συνθήκες για τη μοναχική ζωή. Μέσα σε αυτά περιλαμβάνεται και η αποταγή των πάντων. Γι' αυτό και δεν δεχόμαστε την είσοδο των γυναικών, όχι από αντίληψη μισογυνισμού, αλλ' από το ακριβώς αντίθετον: Από βαθιά αξιοπρέπεια σε αυτό που κάνουμε. Να κρατήσουμε τις προϋποθέσεις για να είναι η μοναχική ζωή απερίσπαστη και απόλυτη, όπως έκαναν και κάνουν και οι γυναίκες για τα δικά τους μοναστήρια. Μακάρι να υπήρχε ένα Αγιον Ορος και για τις γυναίκες... Θα ήτο πάρα πολύ καλό. Μέσα λοιπόν στο γενικότερο πλαίσιο, επικράτησε να μην υπάρχουν θηλυκά ζώα στο Αγιον Ορος. Με την πάροδο των ετών η παράδοσις αυτή περιβλήθηκε ένα μανδύα ιερότητας, ότι τίποτε το θηλυκό δεν υπάρχει στο Αγιον Ορος. Αυτό βεβαίως δεν είναι και τόσο αληθινό, γιατί π.χ. δεν εφαρμόσθηκε πάντα. Απλούστατα η πανίδα και η χλωρίδα έχουν και τα θηλυκά και τ' αρσενικά. Ομως καθιερώθηκε τα ζώα που εντάσσονται στη ζωή του μοναστηριού -τα χρησιμοποιεί δηλαδή η μονή- να μην είναι θηλυκά. Όταν ο Άγιος Αθανάσιος ο Αθωνίτης έφερε βόδια και αγελάδες στο μοναστήρι του και μεταφορικά ζώα, οι ασκητές αντέδρασαν. Μετά, με το τυπικό του Τιμιμική, καθιερώθηκε να έχει ζώα μόνον η Μεγίστη Λαύρα -το πρώτο τη τάξει μοναστήρι- που είχε και έχει πολλές ανάγκες. Αυτό λοιπόν ξεκίνησε -όπως τα περισσότερα πράγματα- απλά και στη συνέχεια περιβλήθηκε μίαν αίσθησιν ιερότητας κατά την πορεία των πραγμάτων. Επαναλαμβάνω για το θέμα του αβάτου: Εφαρμόσθηκε και στο Αγιον Ορος -όπως αναφέραμε- ως παράδοση του Μοναχισμού.

Μανώλης Μελινός
Θεολόγος συγγραφέας,
διευθυντής Βιβλιοθήκης της Ι. Συνόδου

Πηγή: dimokratianews.gr